

Vlasiczné Bocz Krisztina: Recenzió

a Boros Julianna szerkesztette *Az iskolai szociális munka alapjai – oktatási segédanyag iskolai szociális munkások, óvodai és iskolai segítők, pedagógusok és szociális képzésben résztvevők és dolgozó szakemberek számára* című digitális tankönyvhöz

A digitális kiadványt olvasva az első, ami feltűnhet az olvasónak, hogy a szerkesztő célja az iskolai és óvodai szociális munka széles értelemben vett kontextusba helyezése, hiszen oly sok területről válogatta össze a szerzőket, ami közel négydimenzióssá teszi a képet, amit kaphatunk erről az igen összetett feladatkörrel. Az összegyűjtött tanulmányok és interjúk az általános és tágra értelmezett elméleti keret felől haladnak az óvodai és iskolai segítő tevékenység mindennapi gyakorlatáig, képet adva annak sokszínűségéről és lehetőségeiről.

Iskolai szociális munkás hallgatóként a mindennapi praktikák és tevékenységek, protokollok érdeklik a leginkább a diákat, illetve az iskolai, óvodai területen frissen elhelyezkedett szakembert, hiszen ahhoz, hogy napi szinten reagálni tudjon az elé kerülő helyzetekre, esetekre, ahhoz szeretne azonnal jó megoldásokat. Nos, mivel emberekkel dolgozó szakmáról beszélünk, ezért kész receptekkel természetesen ez a kötet sem szolgál, de számos eseteleírást, bevált gyakorlatot mutat be, amiből meríthet a jóérzékű olvasó.

A kötet első fejezete tágabb nézőpontból kívánja bemutatni az oktatás és segítés összefüggéseit, szemléleti keretet és tágabb nézőpontot kínálva annak megértésére, hogy miért is fontos a társadalom szempontjából, hogy támogató oktatási rendszerben nevelkedjenek fiataljai. Bemutatja az iskola esélyegyenlőségre gyakorolt lehetséges hatásait, mind pozitív, mind negatív irányban, ezzel is hangsúlyozva jelentőségét az egyén és a társadalom viszonyában. Bemutat olyan szemléleti keretet és módszereket, amelyekkel elősegíthető a hátrányok leküzdése, illetve a felmerülő problémák konstruktív meg- és feloldása. Megismerhetjük a pozitív nevelési irányzatot, a támogató iskola módszerét, amely nem bűnbakot akar felmutatni, nem vétkeseket keres, hanem lehetőséget ad a hibák kijavítására, mind a diák, mind a pedagógus oldaláról. Mivel párbeszédre épít, ezért olyan együttműködésen alapuló rendszer veszi körbe a fiatalokat, ahol megtapasztalhatják valódi képességeiket, reális énképet alakíthatnak ki magukról, és megtanulhatják a konfliktuskezelés előremutató módszereit, illetve azt, hogy hatással lehetnek az őket érintő ügyekre, ami felnőtt életük tudatos alakításában is nagy szerepet játszhat majd.

Megismerkedhetünk továbbá a mediáció módszerével, ami hatékony vitarendezési, konfliktuskezelési eszköz lehet az oktatási intézményekben dolgozó szakemberek kezében. Az ismertető szerzője utal rá, hogy oktatási területen dolgozó segítő szakemberek számára rendkívül hasznos lenne ezen módszer elsajátítása, mellyel nagyban hozzájárulhatnának az oktatási intézmények diákjaikat megtartó, lemorzsolódást csökkentő, fejlődésüket elősegítő törekvéseihez.

A szerkesztő törekedett arra is, hogy olyan elméleti keretet és szemléletet nyújtson a tanulmányokon keresztül, amely megkönnyíti az iskolai, óvodai segítőknek saját szakmai kompetenciahatáraikat megfogalmazni, elhelyezni tevékenységüket a gyermekvédelem

rendszerében és az óvodai/iskolai segítő szakmai identitást kialakítani, ezzel megalapozta azt a feladatát az iskolában, óvodában dolgozó szociális munkásoknak, hogy formálják az adott tantestület szemléletét, érzékenyítsék őket a szociális, segítői megközelítésre. Fontos küldetése lehet az oktatási intézményekben dolgozó szociális szakembereknek, hogy az információkért folytatott gyakori versengés szokását az együtt gondolkodás, együttműködés, teammunka hagyományává alakítsák, amiből minden szakma és legfőképpen a tevékenységük középpontját jelentő gyermekek profitálhatnak.

Külön tanulmány foglalkozik a roma kultúra sajátosságaival, és a szociális szakemberek és pedagógusok számára nélkülözhetetlen speciális szociokulturális ismeretekkel, amelyek hiányában célt téveszthetnek a segítői törekvések.

Olvashatunk a kötetben a hátrányos helyzet definiálásáról az oktatási intézményekben, illetve a hátrányos helyzetű tanulók arányának területi megoszlásáról is. Ez segíthet beazonosítani intézményeink érintettségét, és képet alkotnunk a ránk mint adott térségben iskolai, óvodai segítő tevékenységet ellátó szakemberre váró feladat nagyságáról.

Ahhoz, hogy tevékenységünket el tudjuk helyezni a számtalan, hátrányos helyzetű csoportokat célzó szolgáltatási palettán és hosszú távú célját meg tudjuk fogalmazni önmagunk számára is, megismerkedhetünk a 2007–2032-ig feladatokat és célokat megfogalmazó „Legyen jobb a gyermekeknek!” nemzeti stratégiával és az abban megfogalmazott korai iskolaelhagyást és esélyteremtést célzó horizontális és vertikális célkitűzésekkel. A nemzeti stratégia lemorzsolódást csökkentő feladatai közt az oktatási intézmények lehetőségei és az ott dolgozó szakemberek beavatkozási irányai is kirajzolódnak.

Az általános és elméleti keretből a konkrét felé haladva megismerkedhetünk a magyarországi szociális munka történetével és modelljeivel, ami főként azért elengedhetetlen egy ilyen tanulmánykötetben, mert ezt az új munkakört nem csupán szociális alapvégzettséggel rendelkező és szociális területen tapasztalatokat szerzett szakemberek tölthetik be. Számukra nélkülözhetetlen a szociális szakma alapvetéseinek megismerése, alapfogalmainak és gondolkodási kontextusának elsajátítása, hiszen a szociális szakma multiprofesszionális közegben végzi feladatát, amit csak jól definiált kompetenciahatárok ismeretében tehet hatékonyan. Számos nehézség a napi munka során abból adódik, hogy sem a szociális feladatokat ellátó szakember, sem a vele együttműködő szakmák képviselői nem tudják pontosan feladataik és szakértelmük határait, ezért olyan tevékenységekbe is belefognak, amelyek meghaladják szaktudásukat. Ezzel nem csupán laikus megoldások szülehetnek, hanem nagymértékben veszélyeztetik önmagukat, kitéve személyiségüket a kiegészítő kockázatának.

Megismerhetjük az iskolai szociális munka történetét és a mai oktatási intézményekben végzett szociális munka alapját képező pécsi modellt is. Ezen modellről és annak mindennapi gyakorlatáról a modellt legjobban ismerő szerzőtől olvashatunk, így számos szemléletbeli és gyakorlati praktikával gazdagodhatunk általa, mind a gyermekekkel végzett tevékenységek, mind a tanári karral és az iskolavezetéssel hatékony együttműködés módjai tekintetében.

A fejezetből nem maradhat ki a szülőkkel végzett munka sem, hiszen az iskolai felületen jelentkező problémák csak a gyermekek családjával együttes erővel orvosolhatók. Akkor tud

hatékony lenni a gyermek irányában tett bármilyen jellegű beavatkozás, ha az összhangban van az otthoni elvárásokkal is. Gyakran nagyobb feladat szinkronba hozni a család és az iskola igényeit és elvárásait, mint a gyermekkel szoros kapcsolatot kialakítani. Így feltétlenül tudatában kell lennie a segítő szakembernek, hogy ezzel kiemelt dolga van, ha eredményeket akar elérni.

A szociális szakma alapfogalmai után képet kaphatunk már működő óvodai, iskolai szociális segítő hálózat tapasztalatait összegyűjtő tanulmányokon keresztül egy adott térség és intézményrendszeren belüli konkrét feladatokról, protokollokról. Természetesen mint minden újonnan kialakításra kerülő rendszernek, szüksége van a folyamatos visszacsatolásra a benne dolgozók tapasztalataiból azáltal, hogy számtalan dilemmával szembesülnek működésük során. Ezért is nagyszerű, hogy végigkövethetjük egy friss rendszer kiépülését, számos tapasztalatot és továbbgondolni valót merítve belőle.

Külön fejezetet kapott a prevenciós tevékenység, hiszen az oktatási intézményekben az elsődleges cél a megelőzés. Nagy múltra visszatekintő szervezet mutatja be prevenciós tevékenységei egy részét és annak főbb célkitűzéseit. Ezen példákon keresztül kialakítható egy saját intézményeinkben alkalmazható prevenciós foglalkozáspalette, amely az adott iskolai közösség problémáira adhat választ.

A kötet bemutat olyan iskolán kívüli lemorzsolódást csökkentő, hátrányos helyzetű fiatalokat támogató szervezeteket, tanodákat, amelyekkel együttműködésben hatékonyabbak lehetünk a gyermekek iskolában tartásában, iskolai eredményeik javulásában. Kiemelt és megkerülhetetlen a roma fiatalok támogatása, hisz hátrányaik kompenzálásában szükséges a speciális szociokulturális háttér ismerete, megértése, elfogadása és specializált segítői tudás alkalmazása.

A segítő szakemberek gyakran feledkeznek meg saját érdekeikről, szükségleteikről, és ezért azt is elfelejtik, hogy hatékony érdekképviseléssel saját jólétükért tehetnek. Jelen kötetben erre is felhívja a szerkesztő a figyelmet, bemutatva azokat a speciális szakmai érdekvédelmi szervezeteket, melyekhez csatlakozva tehetnek önmagukért és jobb munkafeltételeikért.

Számos hiteles szerző mutatja be napi gyakorlatát különböző oktatási intézményekben, ezeken kívül személyes interjúk révén betekintheünk különböző nézőpontokba a közoktatás különböző szereplői által, így minden olvasó megtalálhatja a számára leghasznosabb információkat, módszereket. Ez nagyban elősegíti, hogy bármilyen területet is kapjunk ebben a munkakörben, ezen tanulmánykötet révén közel minden kérdésünkre találhatunk kapaszkodót vagy útmutatást abban, hogy merre is kell tovább keresnünk a válaszokat. Ehhez az ajánlott irodalmak jegyzéke további segítséget ad a szakmai látókörét szélesíteni kívánó és a szakmai tevékenységére igényes olvasónak.

A kötet letölthető innen: <http://szockepzes.hu/az-iskolai-szocialis-munka-alapjai/>